

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1490/2537

นาง ปราณอม ทองสายธารผู้ร้อง นาง สุธิน โมริรัตน์ กับพวกผู้คัดค้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1536, ป.พ.พ. มาตรา 1713, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.พ.พ. มาตรา 1452, ป.พ.พ. มาตรา 1495, ป.พ.พ. มาตรา 1629, ป.พ.พ. มาตรา 1718

ย่อ / หลักกฎหมาย

แม้การสมรสระหว่างผู้คัดค้านที่ 1 กับผู้ตายจะตกเป็นโมฆะแต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1536 ก็บัญญัติว่าให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้คัดค้านที่ 2 ซึ่งเกิดขณะที่ผู้คัดค้านที่ 1 เป็นภริยาของผู้ตาย เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย เมื่อผู้ร้องไม่นำสืบหรือมีพยานมาหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมาย จึงต้องฟังว่าผู้คัดค้านที่ 2 เป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย ย่อมเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้จัดการมรดกของผู้ตายได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1713 การที่ศาลชั้นต้นตั้งผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้อง แต่ได้ระบุฐานะของผู้คัดค้านที่ 1 ว่าในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้คัดค้านที่ 2 นั้นเกินคำขอท้ายคำร้องคัดค้านของผู้คัดค้านที่ 2 ปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ผู้คัดค้านที่ 2 มิได้อุทธรณ์ไว้ ศาลฎีกาก็มีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 142(5)

คำพิพากษา

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอว่า ผู้ร้องเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายสกลยุทธผู้ตาย ผู้ตายมีเงินฝากในธนาคาร 10,000 บาทแต่ไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ทำให้มีเหตุขัดข้องในการจัดการมรดก ขอให้มีคำสั่งตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายผู้คัดค้านทั้งสองยื่นคำร้องคัดค้านว่า ผู้คัดค้านที่ 1 เป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย มีบุตรด้วยกัน 1 คน คือผู้คัดค้านที่ 2 ผู้คัดค้านทั้งสองเห็นว่าผู้ร้องไม่สมควรเป็นผู้จัดการมรดก ขอให้ยกคำร้องของผู้ร้อง และมีคำสั่งตั้งผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย หรือให้ตั้งผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายร่วมกับผู้ร้อง ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งนางปรานอม (ที่ถูกต้องคือนางปรานอม) ทองสายธาร ผู้ร้องกับนางสุทธิน โมริรัตน์ ในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิงจรัสศรี ทองสายธาร ผู้คัดค้านที่ 2 ร่วมกันเป็นผู้จัดการมรดกของนายสกลยุทธ ทองสายธาร ผู้ตาย โดยให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายผู้ร้องอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกคำสั่งแต่งตั้งของศาลชั้นต้นที่สั่งให้นางสุทธิน โมริรัตน์ (ที่ถูกต้องคือโมริรัตน์) ในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิงจรัสศรี ทองสายธาร ผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้จัดการมรดก นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นผู้คัดค้านที่ 2 ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "พิเคราะห์แล้ว ที่ผู้คัดค้านที่ 2 ฎีกาวามีเหตุสมควรที่จะตั้งนางสุทธิน โมริรัตน์ มารดาของผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้จัดการมรดกของนายสกลยุทธ ทองสายธาร ผู้ตาย ร่วมกับนางปรานอม ทองสายธาร ผู้ร้องนั้นข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ร้องจดทะเบียนสมรสกับผู้ตายเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2527 ส่วนผู้คัดค้านที่ 1 จดทะเบียนสมรสกับผู้ตายเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2528 ผู้คัดค้านที่ 2 เกิดเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2533 โดยตามลำดับฐานะว่าเป็นบุตรของผู้คัดค้านที่ 1 กับผู้ตาย ผู้ตายถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2534 จากข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการสมรสระหว่างผู้คัดค้านที่ 1 กับผู้ตายเป็นการฝ่าฝืนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 จึงเป็นโมฆะ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1495 อย่างไรก็ดีตามแม้ว่าการสมรสระหว่างผู้คัดค้านที่ 1 กับผู้ตายจะตกเป็นโมฆะ แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1536 ก็บัญญัติว่าให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้คัดค้านที่ 2 ซึ่งเกิดขณะที่ผู้คัดค้านที่ 1 เป็นภริยาของผู้ตายเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย และผู้ร้องก็ไม่ได้นำสืบหรือมีพยานหลักฐานมาหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าวจึงต้องฟังว่าผู้คัดค้านที่ 2 เป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 ย่อมเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่จะต้องร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้จัดการมรดกของผู้ตายได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1713 ดังนั้น การที่ผู้คัดค้านที่ 2 ยื่นคำร้องขอให้ตั้งนางสุทิน โมริรัตน์ เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย จึงกระทำได้โดยชอบด้วยบทบัญญัติของกฎหมายดังที่กล่าวมาแล้ว และจากการนำสืบของผู้ร้องและผู้คัดค้านทั้งสองก็ไม่ปรากฏว่านางสุทินเป็นบุคคลที่ต้องห้ามมิให้เป็นผู้จัดการมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1718 จึงสมควรที่จะตั้งให้นางสุทินเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายร่วมกับผู้ร้องทั้งนี้เพื่อให้การจัดการมรดกของผู้ตายเป็นไปด้วยความเป็นธรรมแก่ทายาทของผู้ตายทุกคน ทั้งเมื่อพิจารณาคำร้องคัดค้านของผู้คัดค้านที่ 2 ก็ปรากฏว่าได้ขอให้ศาลตั้งนางสุทิน โมริรัตน์ เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายหรือเป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้อง การที่ศาลชั้นต้นตั้งนางสุทินเป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้องแต่ได้ระบุฐานะของนางสุทินว่าในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้คัดค้านที่ 2 นั้นจึงเกินคำขอท้ายคำร้องคัดค้านของผู้คัดค้านที่ 2 ปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ผู้คัดค้านที่ 2 จะมีได้อุทธรณ์ไว้ ศาลฎีกาก็มีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142(5) ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้นางสุทิน โมริรัตน์ ในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้จัดการมรดก โดยไม่พิจารณาตั้งนางสุทิน โมริรัตน์ เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้องตามคำขอของผู้คัดค้านที่ 2 นั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของผู้คัดค้านที่ 2 ฟังขึ้น..."พิพากษาแก้เป็นว่า ให้นางปรานอม ทองสายธาร ผู้ร้องกับนางสุทิน โมริรัตน์ ร่วมกันเป็นผู้จัดการมรดกของนายสกลยุทธทองสายธาร ผู้ตาย นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

องค์คณะ

ชูชาติ ศรีแสง · สวิน อักษรายุธ · วินัย วิมลเศรษฐ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/1490/2537>